

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry for Education

Broj: 01-07/02-04-8708-04/25
Sarajevo, 27. 03. 2025. godine

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
n/r Okerić Elvedina, predsjedavajućeg Skupštine Kantona Sarajevo

PREDMET: Odgovor, dostavlja se

Cijenjeni,

Zastupnica u Skupštini Kantona Sarajevo **Marijela Hašimbegović** u skladu sa članom 212. stav (2) Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj: 41/12, - Drugi novi prečišćeni tekst 15/13, 47/13, 47/15, 48/16, 9/20, 14/20, 16/22 i 17/22 - Ispravka), u okviru 20. radne sjednice Skupštine Kantona Sarajevo, uputila je zastupničku inicijativu:

Zastupnička inicijativa:

„Upućujem inicijativu radi stavljanja van snage Saglasnosti broj: 02-04-270-4/25 za dokument Instrukcije o postupanju u slučaju izricanja odgojno-disciplinske mjere „Isključenje iz srednje škole“ („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj: 02/25) koju je donijelo Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS. Instrukcija za koju je Vlada dala saglasnost je neustavna i protuzakonita, u koheziji sa Pravilnikom o izricanju odgojno-disciplinskih mjera u osnovnim i srednjim školama. Višestruke su povrede zakona u smislu ustupanja nadležnosti za sporovođenje postuka nakon isključenja iz škole institucijama koje pravno formalno ne mogu vršiti ovakve aktivnosti, nadležnost resornog ministra/ice koji se uvodi u smislu izdavanja rješenja za isključenje kojim se upisuje učenik u škole, za što nema ustavnu i zakonsku nadležnost, pravnog nereda u kontekstu ukidanja žalbe kao pravnog lijeka, nije propisana dvostepenost postupka uz grubo kršenje ljudskih prava koja je propisana Evropskom konvencijom o ljudskim pravima. Ujedno Instrukcija je potpuno nejasna jer nisu definisane odredbe ko i pod kojim uslovima se može isključiti iz škole, da li se učenik može isključiti tri mjeseca prije završetka školske godine, da li se može isključiti učenik kome je izrečena mjera isključenja iz škole, koji je pod posebnim programom IPP/IPB propisanim Pravilnikom iz škole u kojoj je napravio težu povredu učeničke dužnosti ranije od tri mjeseca koliko je propisano bez obzira kakav prekršaj učinio. Očekujem da će Vlada KS preispitati svoju odluku po pitanju izdavanja saglasnosti na predmetnu instrukciju.“

Odgovor:

Obavještavamo Vas da je Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Ministarstvo) donijelo Instrukciju o postupanju u slučaju izricanja odgojno-disciplinske mjere „isključenje iz srednje škole“ („Službene novine Kantona Sarajevo broj: 2/25) na osnovu člana 95. stav (8) Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 27/24) i člana 10. stav (9) Pravilnika o izricanju odgojno-

disciplinskih mjera u osnovnim i srednjim školama (...Službene novine Kantona Sarajevo", broj 33/24 i 21/24), kao i prethodne saglasnosti Vlade Kantona Sarajevo. S obzirom da se u inicijativi pozivate na kako navodite neustavne i protizakonite radnje koje je prema Vašem mišljenju učinilo Ministarstvo želimo Vas informisati o sljedećem:

Prije svega želimo istaći da smo iznenađeni nepoznavanjem osnovnih činjenica o dječjim pravima i njihovoj zaštiti. Naime, Ustav Bosne i Hercegovine - Temeljem Aneksa I Ustava Bosne i Hercegovine propisuje da zakonodavni okvir predstavlja i Konvencija o pravima djeteta (Generalna skupština Ujedinjenih nacija, 20. novembra 1989. godine). Konvencija o pravima djeteta je opsežan instrumentarij različitih prava, kojim se među ostalim pokazuje da hijerarhija dječjih prava ne postoji, dakle, sva su ta prava potrebna da bi se dijete razvilo u psihofizički cjelovitu osobu. Konvencija nije običan katalog prava djeteta, nego je to popis obaveza koje države moraju ispunjavati spram djeteta“.

Izvod iz Konvencije o pravima djeteta

Tako je članom 3. Konvencije o pravima djeteta propisano:

„1. U svim akcijama u vezi sa djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interes djeteta biće od prvenstvenog značaja.

2. Države - potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili **drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, a da bi se ovo postiglo poduzeće sve zakonske i upravne mjere.**

3. Države – potpisnice će osigurati da se institucije, službe i ustanove odgovorne za brigu o djeci i njihovu zaštitu pridržavaju standarda uspostavljenih od odgovarajućih vlasti, naročito u pogledu sigurnosti, zdravlja, u broju prikladnosti njihovog osoblja kao i odgovarajućeg nadzora nad njima“.

Članom 19. UN Konvencije o pravima djeteta je propisano:

„1. Države potpisnice će preduzeti sve odgovarajuće zakonske, upravne, društvene i obrazovne mjere da bi se dijete zaštitilo od svih oblika fizičkog, ili mentalnog nasilja, povrede ili zlostavljanja, zanemarivanja ili nemarnog postupka, zloupotrebe ili eksploatacije, uključujući i seksualno zlostavljanje dok je na brizi roditelja, zakonskih staratelja ili **bilo koje druge osobe koja brine o djetetu.**

2. Takve zaštitne mjere treba da u odgovarajućoj mjeri uključuju i djelotvorne postupke na uspostavljanju društvenih programa da bi se pružila potrebna podrška djetetu i onima koji se brinu o djetetu, kao i drugih oblika sprečavanja i identifikacije, prijavljivanja, preporučivanja, istraživanja, liječenja i praćenja slučajeva zlostavljanja djece opisanih ranije i, kada je to potrebno, sudsko uključivanje.“

Intencija svih akata iz oblasti dječije zaštite, dobrobiti i sigurnosti koje ovo Ministarstvo donosi je provođenje preventivnih mjera i razvijanje protektivnih faktora, rezilijentnosti kod naših učenika. Kao obrazovna vlast donosimo zakone i podzakonske akte koje za cilj imaju razvijati pozitivne osobine ličnosti i pripremati dijete ili mladog čovjeka za različite životne izazove sa kojim će se suočavati u toku života.

Također, važno je istaći da se prefrontalni korteks, koji se nalazi u prednjem dijelu mozga razvija polako i postepeno, te svoj završetak razvoja doseže u ranim ili srednjim 20-tim godinama. Ovaj dio

mozga je zapravo „izvršni“ za donošenje odgovornih i racionalnih odluka. Možemo reći da je prefrontalni korteks glas razuma nasuprot nepromišljenim, implusivnim reakcijama.

Ponekad u javnom prostoru čujemo riječi kažnjavanje, sankcionisanje učenika, pa se postavlja pitanje koja bi bila funkcionalna „kazne“ za djecu i mlade ako bi pored svih naučnih činjenica iz oblasti medicina, psihologije, pedagogije, prava, kriminalistike, socijalne zaštite, donosili zakone i podzakonske akte koji nisu u najboljem interesu djece i mladi, a time i našeg društva u cjelini.

Naime, prema izvještajima kojima raspolaže Ministarstvo, prije donošenja novog Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u Kantonu Sarajevo, a time i podzakonskih akata koji su doneseni na osnovu navedenog Zakona, svake školske godine za 300 učenika srednjih škola izricala se mjera „prelazak u status vanrednog učenika“ kao alternativa mjeri „isključenje iz škole“. Dvije stotine od tih 300 učenika nastavljalo je obrazovanje kroz polaganje razrednog ispita u školi koju su prvobitno pohađali, a ispite je plaćao učenik. Stotinu, tj. jedna trećina učenika nije nastavljala srednjoškolsko obrazovanje. Učenici ove dobi imaju potrebu za pripadanjem, te se postavljaju pitanja kojim se društvenim grupama priključuju, gdje provode vrijeme kada nisu na nastavi i ne dobijaju podršku i stručni tretman, kakav potencijal daljnjeg prijestupničkog ponašanja nose, hoće li u budućnosti doći u sukob sa zakonom, hoće li ugroziti javnu sigurnost i javni red? Umjesto pravovremenog uočavanja faktora rizika i/ili neprihvatljivih oblika ponašanja i pružanja podrške i stručnog tretmana učeniku, srednje škole su, u nedostatku obaveze da koriste uspostavljene mehanizme (jer je raniji pravilnik primjenjivan samo u osnovnim školama), rapidno izricala odgojno-disciplinske mjere, a potom učenike praktično isključivali iz odgojno-obrazovnog procesa, čime su se ozbiljno ugrožavala osnovna ljudska prava učenika, a potencijalno i sigurnost cjelokupne društvene zajednice. Najbolji interes djeteta se osigurava na način da se preduzetom radnjom u obzir uzimaju prije svega najbolji interesi djeteta, a u kontekstu odgojno-obrazovnog rada interes djeteta je sigurnost, zaštita psihofizičkog zdravlja, poštivanja prava drugih i osiguranje odgojno-obrazovne podrške ako je dijete u riziku ili je učeniku potreban određen vid podrške kako bi ispunili odgojne ciljeve koji su podjednako važni kao i akademska postignuća.

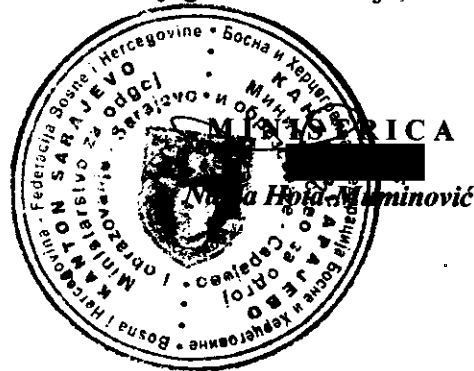
S obzirom da kada učenik već učini određeno neprihvatljivo ponašanje i ako poduzete radnje u školi u smislu pružanja stručne podrške učeniku ne daju očekivane rezultate učeniku se može izreći mjera „isključenje iz srednje škole“, ali i dalje prosvjetni radnici i drugi profesionalci ne bi smjeli odustati od podrške mladoj osobi, te i Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u Kantonu Sarajevo u članu 95. stav (8) propisuje da učenik kojem je izrečena mjera „isključenje iz srednje škole“ **može nastaviti obrazovanje u drugoj srednjoj školi** u kojem se za učenika uz pomoć Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja izrađuje individualni plan podrške i individualni plan brige, u skladu sa propisom kojeg, uz saglasnost Vlade, donosi Ministarstvo.

Kada učenik učini neprihvatljivo ponašanje za koje se izriče mjera „isključenje iz srednje škole“ društvo u cjelini je u obavezi pomoći mladoj osobi u smislu podrške ka promjeni u ponašanju i resocijalizaciji, stoga nije moguće zanemariti značajnu podršku drugih referalnih mehanizama u zajednici u smislu sigurnosnog sektora, socijalne i zdravstvene zaštite, jer učenik koji pokazuje neprihvatljive oblike ponašanja je obaveza društva i svih njegovih institucija, a ne isključivo obrazovne zajednice.

S poštovanjem,

Dostaviti:

1. Naslovu
2. A/a

Adresa: Reisa Džemaludina Čauševića 1, 71 000 Sarajevo

Tel: + 387 (0) 33 562-128

Web: <http://mo.ks.gov.ba>, E-mail: mo@mo.ks.gov.ba